ATROCIS, NEC DESCRIPTI PRIUS, MORBI HISTORIA.

SECUNDUM MEDICAE ARTIS LEGES CONSCRIPTA

AB

HERMANNO BOERHAAVE.

LUGDUNI BATAVORUM,
Ex OFFICINA BOUTESTENIANA.
MDCCXXIV.

CELEBRI, NOBILIQUE,

VIRO

D. JACOBO DE BYE,

MEDICO PERITISSIMO,

ET

IN TRIBUNALI HAGANO

SCABINO.

H. BOERHAAVE. S. P.

Descripturum me recepi, quae in enarrato hic morbo Nos una observavimus; promisi quoque, missurum tibi, quidquid foret operis. Adstantem vero vix differenda me negotia impedivere. Serius ideo, quam quidem animo destinaveram, prodit hæc historia. Hanc dicare tibi volui: quia debui multis sane

de cauſis. Sed geſtiebam ſimul publice teſtari, laudare me, praeter caeteras Tibi proprias virtutes, eximiam, qua polles in arte medendi, ſapientiam. Et candor quoque, morumque amabilis ſuavitas, efficiunt, ut, cum omnibus Bonis, ſemper ambiturus ſim ſinceram Tecum colere amicitiam. Vale! Lugdun. Batav.
17$\frac{19}{12}$.23.

MORBI

MORBI NON DESCRIPTI PRIUS HISTORIA.

MULTIPLEX ſane, atque varium, qui corpora adfligunt humana, morborum ingenium, a pluribus jam ſeculis obſervatum, deſcriptumque habetur. Neque tamen acri profecto, & annoſa, hacce diligentia omnis eorum exhauriri uſque potuit diverſitas. Unde quidem efficitur, tales ſemper ut accidant novi, quibus tunc cognoſcendis nullum ſatis ſubtile judicium Medico ſit, ut habeat Ille, & adferat, artis praeceptis recte formatum animum. Imo vero,

causae ambiguus latentis, affectique incertus loci, haerebit jam, qui alias in perspiciendis, sanandisque, laudem invenerat. Frustra quoque anceps Ipse saepe quaeras tunc apud Auctores, incertum Te quod firmet; neque datur invenire aliquando, quod similis, jam olim observati, descriptione, absconditam recentis mali indolem manifestare Tibi queat. Quotusquisque enim ille inter Medicos, qui, ignotum sibi morbum dum tractat, requiescere fugiat, donec tecti illius rationem, atque latebras, liquido perspexerit? Enimvero, Medice, qui occurrit novus, atque obscurus, Tibi morbus, post mortem modo serus a Te cognoscetur; neque vel tunc etiam, nisi incisum defuncti cadaver, exacta cum cura perscrutatus fueris. Sed rari occupatissimos inter Clinicos, haec qui velint, aut & recte possint talia agere. Si vero alii dantur inter Medicos, quibus idoneus & promtus ad haec animus, cupidis tamen & peritis vix patet aditus. Necessario igitur fit, ut, qui casus inciderunt olim, parum juvent posteros; sed maneat hos eadem, quae urserat priores, ignorantia. Praecipue quidem, quum praeterea plurimae, atque a peritissimo quoque artis Professore conscriptae rite, tales observationes, inter relictas saepe neglectae chartas, pereant quotidie, atque sepe-

ſepeliantur. Ad omnia vero haec artis incommoda haud datur aliud, quod proſit, remedium, niſi nova prorſus, atque omnino ſingularia, quae quis obſervaverit, ipſe evulget. Qua tamen in re ita ſe gerat requiritur, ut adeo hic plana ſit hiſtoria, quae perlecta non patiatur dubitare lectorem, quin, quae deſcriptae eadem jam forte offertur, extemplo cernatur eidem convenire tam evidenter, ut ex praeterito praeſentem jam cognoverit. Omnia ergo, quae ad caſum utcunque pertinent, recitare oportet; ne minima quidem neglecta re, de qua ſeverus Cenſor jure adhuc quaereret ad intellectum mali. Simul inprimis ſic agendum cauto eſt ab eo, cui datae partes rem enarrandi, ut incidentium nunquam turbans ordinem, ſecundum rerum viciſſitudinem cuncta ordinet, ſuiſque accidentium ſingula quaeque locis aſſignet.

In communia artis bona ſymbolam me dare expoſita coëgit ratio: & quidem deſcribendo morbum atrociſſimum, cujus vis major properavit fata Magnanimi HEROIS, ILLUSTRIS, NOBILISSIMI, VIRI, JOANNIS BARONIS DE WASSENAER, DYNASTAE ROSENBURG, ARCHITHALASSI REIPUBLICAE, & aggerum Rhenolandiae Praefecti. Fuit enim ſingularis adeo tota mali indoles, tam-

que violentus impetus, atque deteſtata crudelitas: ut forte inter omnes rei Scriptores Medicae alterum parem caſum, haud temere reperias. Utinam optanti daretur hoc praeſtare, ut rei deſcriptae memoria liberare deinceps hos poſſet, quorum fatalis calamitas acerba quoque hac ſorte urgebitur! Sed triſtis confiteor, nihil tanti, tamque praeclari, eventus, a labore hoc meo ſperandum. Id tamen ſcio, recurſurum poſtea Medicis morbum cognoſci inde certo poſſe. Bonus igitur Medicus immedicabilis mali exitum funeſtum praevidere certus poterit: unde, juvare licet nequeat, non ignarus utique cavebit laborioſa, ſed nocente, opera malum aegro aggravare; neque in re impoſſibili fruſtranea ſe ſollicitudine exanimabit ulterius. Serviet exemplo deſcribendae hiſtoriae morbi, ut, mea quidem ſententia, hanc concinnandam artis regulae dictant. Simul eadem opera conſtabit ſaevi caſus ratio, quidque hac in re, & per quos, actum ſit. In ſplendida ſcilicet perſona, quae toti reipublicae in oculis geritur & pectore, nemo Medicus ſuam periclitari famam cupit; ſed rei potius geſtae rationem palam reddere: quo conſtet, arte malum majus refutaſſe invalidae medicinae auxilia. Quidni tollatur denique & eo ipſo peccandi ultra occaſio maligni-

gnis ſaepe nimium, & acclinibus falſo, alienorum caſuum commentatoribus. Una his ea placet voluptas, quam ex ambiguis, & ſuſpicioſis, rumoribus, in vulgus ſparſis, atque eundo dein creſcentibus, ficti pravique tenaces capiunt. Corrupti interim judices male verum examinant. Omnes hi veriora haec recuſare nullo poterunt obtentu. Haec ego ſi tulerim praemia laborum, contentus mea mercede, recedam.

Pulchrum a natura, atque ſtaturae eximiae, corpus liberalium fere omnium exercitiorum genere, jam a puero, firmaverat: ut hinc ſanitate ſemper illibata frueretur. Neque felicem hanc valetudinem, roburque naturale corporis, unquam labefactaverat luxuria, neque deſidia reſolverat. Primo natus in ſua patria loco, ſemperque Principes inter Viros verſatus, non potuit intra naturae fines vitam exigere, aut frugalitatis leges exactas ubique ſeverus obſervare. Quis enim ita ageret, qui ſemper cum Primis eſſet una, cujuſquè talis vita, ut obſequens horum ſtudiis, amiciſque deditus, nec illorum cuiquam adverſus? Niſi auſterae tetricus ſectae cultor haberi vellet. Verumtamen, proprio quoties licebat more vivere, ſobrius omni carebat exceſſu, animi ſemper culturae, atque aſſiduo exercitio corporis, cum cura ſe de-

 dens.

dens. Quare & laudabili gaudebat temperatione humorum, neque majori fuerat morbo obnoxius. A multis jam annis, crus perfregerat, atque multa inde mala passus infirmiorem hanc partem experiebatur, sanus caetera; nisi quod anginam saepe in juventute expertus fuerat. Una quotannis, longo jam tempore, podagra per stationem hybernam artus occupaverat; violenta equidem illa, & pertinax, neque sueta unquam, absquè insigni ad articulos superstite debilitate, recedere. Eam patientia leviorem facere, neque jactatis exacerbare & noxiis plerunque auxiliis, abstinentia exquisita, blando tepore, atque quiete, lenire, & pacare, sapienter studebat. Speculabatur interim acerbi mali ortum; utque acri erat, & penetrabili pervidendis rerum causis, multoque usu exercitato, ingenio, collegit, epulis lautioribus, liberaliori usui vini, atque defectui exercitationis, suum hunc deberi morbum: memini audire me saepe sic dicentem. Neque species huic sententiæ veri aberat: semper quippe ex his gravari sibi superius ventriculi os persentiscebat, & quidem de una tantum hacce re conqueri saepenumero, sed ea modo occasione, solebat. Incidit etiam, ex eadem hac causa, in hanc sententiam, ut putaret, nullo tutiori remedio, cito simul,

&

& certo, natas hasce cruditates auferri posse, atque inveterascenti jam malo radices praecidi, quam repurgato statim, si quid hanc in partem peccatum fuerat, per leniora vomitoria ventriculo. Placuerat dudum explorata ad haec radicis Americanae virtus, quae Ipecacuanha Pisoni, quam copiosa ex Cardui infusu parata aqua juvabat. Identidem vero & solo Cardui Benedicti liquore hunc ad effectum utebatur. Semper tamen difficilius longe tunc vomere assuetus, quoties sic instituisset, omnino facilius, quando radicem quoque assumserat. Ergo, postquam huic jam dudum remedio crebros per usus assueverat, semel iterumque accidit, ut idem intempestive admodum, atque in ipso quidem articularis mali insultu, imprudens repeteret. Summi tunc inde dolores ad viscera, cruciatusque intestinis haud facile placabiles, obvenerant. Monitus inde ab Amicis & Medicis, temperaret sibi a crebriori hac vomendi violentia, ne quid majoris forte exinde eveniret, semper regessit, a nulla re tam feliciter se levari, nec benigna virtute saluberrimi remedii carere posse: quum semper salutare, & successu pulchrum, id sibi comperisset. Eratque forte hoc unum, in quo necessariis suis diffidens, atque a Medicorum consiliis recedens, suo in his se consi-

lio regebat, in caeteris raro opinionem aliorum ſententiae ſuae poſtponere ſolitus.

Atque haec debui praefari ante enarrationem mortiferi mali: ut, quicunque hanc evolvet, ſciat omnia, quae induſtrius Medicus forte diſcenda putaret ex hiſtoriae Medicae lege de cauſis morbum antegreſſis, quas latuiſſe jam pridem in corpore ſuſpicaretur. Ideoque addere malui, quae elegans Cenſor ſupervacanea repudiaret, quam omittere quidquam, quod alter ſcitu ad hoc negotium putaret neceſſarium.

Accidit itaque vigeſimo nono elapſi nuper octobris, ut ſeſquiprima nocturna ad aedes meas venerit Nobiliſſimus atque Sapientiſſimus Dominus, JACOBUS BARO DE WASSENAER, Reipublicae Lugdunenſis Conſul, moeſtiſſimo maximeque perturbato animo rogans, vellem ire una ad GERMANUM Ejus JOANNEM. Percuſſit ilico animum! Quid rei eſſet, percunctanti profuſis cum lachrymis ajebat, hunc ſuo in praetorio Roſenburg luctari cum morte; aut vel jam obiiſſe, ſi qua fides triſti, ſed turbato, eſſet habenda nuncio! Nec mora, pernicibus vecti equis quum eo perveniſſemus, in enimus Virum Illuſtrem ſuo inſidentem lectulo, ut erecti quidem ſedentis haberet ſpeciem, flexo tamen antrorſum, & declinante

nante ſic corpore, ut deorſum vergeret, itaque abdominis viſcera, & diaphragma, preſſione hoc ex ſitu nata intra thoracem apprimeret. Incommodum hunc Aegrotanti ſitum ut tueretur, a tribus famulis aſſiduo ſuſtinentibus juvari debebat, & contineri: omnis enim alia corporis poſitura augebat immaniter dolorem, quo diſcruciabatur, ut intolerabilis prorſus evaderet; omnium tamen maxime, ſi conaretur extendere, atque erigere vertebrarum ſeriem. Quare nec ſupinus, neque pronus, aut in alterutrum latus poterat decumbere, longè minus ſedere erectus. Spectaculo perculſus! memor quippe, quam heröica conſtantia acutiſſimos dolorum ferentem ſaepe fuiſſem admiratus: quando enectus fere horum violentia, tacitus, ſeſeque cohibens, crudelitatem ſummam acerbiſſimae podagrae ſedato pectore concoquebat. Spectabatur ſatis doloris vehementia. Sed magis, quoties ineluctabiles audiebantur gemitus, quos invicto animo vis mali ſuprema exprimebat, obnitente fruſtra, & comprimere conante, patientia. Unum erat triſti hac rerum facie, quod me recrearet, atque reficeret; praeſentem videbam Nobilem Virum, & Medicum Clarum, JACOBUM DE BYE, cujus eruditionem, ſummamque in arte prudentiam tota laudat patria, a

quo optima quoque hoc in casu sperare praesidia licebat. Ingresso igitur mihi, atque salutanti, dum erigere se paululum, dexteram offerre, blandasque resalutantis voces reddere, conatur quam humanissime, ad minimos motus, & ad singula verba, deficere videbatur prae exacerbatione aucti ad haec doloris. Tentabat dein exponere Ipse, sub quo gemebat, morbum, nec potuit: intendens se ad conamina quaeque cruciatuum immanitas intercipiebat spiritum. Ut aliquoties in haec erumperet; cogita Boerhaavi, quae meam expugnent patientiam tormenta, gnarus es, quo animo dolores olim tulerim! Cogita, quae sit vis, cujus magnitudo lamenta vocalia mihi, nec supprimenda, extorqueat! Equidem impossibile videtur, tali hominem cruciatu affici posse! Durum videre, & audire, haec coram! crudele, si ultra sciscitando causam dedissemus malorum exacerbationi. Requirere visum potius ex Eruditissimo Domino FRANCKEN omnem rei historiam. Ille enim, dum unici, quem habebat Illustrissimus Archithalassus, Filii generoso pectori summa cum felicitate eruditionem, sapientiam, & virtutem, infundit, domesticus Illi vivebat; Praesens ille toto mali tempore, intentissimo in omnia animo, atque ad omne auxilii genus prae-

praesto, fuerat. Rogatus ideo, audiente omnia, & singula quaeque confirmante, Nobilissimo Aegro, historiam Nobis integram enarravit.

Triduo ante morbum epulatus paulo lautius cum amicis, abstinentia deinde severiore excessum qualemcunque correxerat. In ultimo prandio, ipso invadentis morbi die, de jure carnium, in quo oleraceae incoxerant herbae, aliquid sumsit; attigit & parum de brassica alba cum ovilla inibi elixa; gustavit modo & de spinachia & glandula Thymo vituli leniter frixato; de anate plusculum comedit, coxam inde & carnem de pectore capiens, tum alaudas binas, parvamque intritae ex pomis copiam; frustulum pyri, uvarum tantillum, & panis, ex bellariis assumens clausit prandium, in quo parum cerevisiae, vini mosellani modicum, biberat. Toto dein pomeridiano tempore ab omni merenda, potuque, penitus abstinuit. Equitavit cum Nobilissimo Barone, filio suo, hilaris, recte valens, sentiens nihil, nihil suspicans, mali.

Ubi ab hoc exercitio, quod optime cesserat, reversus, more suo perstitit incoenatus. Dimidiata vero decima vesperi exhausit de aqua tepida, in qua Carduus Benedictus intabuerat prius, quantum tria capiunt potoria

ria porcellana, quae *Spoelkommen* Belgis ſolent dici. Cauſam rogatus regeſſit, oneroſi quid moleſtare os ventriculi ſuperius, quod eluere vellet: quum conſuetum jam pridem ibi malum referret, ſemperque peracto illud vomitu ablatum fuerit. Vomuit haud diu poſtea, neque tamen facile ſatis, nec ſatis multa. Sumſit ideo mox poſt haec, quantum quatuor talia continere queunt vaſa, de eodem liquore amaro Cardui. Tanta interim jam copia plenus haud evomuit tamen; novum protinus parandum jubet, miratus moram, putanſque largius infundendo expeditius ſe hauſtos redditurum potus. Verum in ſella dum ſedet interim, atque provocare tentat vomitum, nihil uſque percipiens aliud mali, clamorem ſubito horrendum tollit, ad quem exhorreſcentes advolant domeſtici, querentemque audiunt, circa ventriculi ſuperiora ruptum ſibi quid, dilaceratum, aut luxatum, eſſe. Addebat, acrem exin adeo dolorem inſurgere, ut praeſentem, & inevitabilem omnino, mortem jamjam inſtare, quam certiſſimè, quam vividiſſime, ſentiret. Meliora omnia ſperare monent praeſentes. At ille reſpondit, in pauca modo vitam temporis momenta duraturam, quae in imis ſuis penetralibus uſque adeo validis tormentis urgeretur, ut praeſidii nihil ab

ab arte haberi poſſit, neque aliquid a natura ſolatii; nullis vero, vel quaeſitiſſimis verbis, dici poſſe, quae mutatio, quis cruciatus, pectus exagitarent intus. Suadebant ideo, accerſendos extemplo Medicos, atque obnixe efflagitabant omnes, faceret ipſis hos convocandi facultatem. Supervacaneum id fore dixit: neque enim poſſe eo tenus vitam trahi, ut ſpirantem invenirent vel feſtinantes; ſed & adverſus hoc malum, quod corrigere omnino nefas, nulla opitulatura eſſe blandimenta Artis vel praeſtantiſſimae. Unum ſupereſſe, ad quod fides ipſorum profutura foret, & auxilium, unum id ſerio ſe petere, ut in duplicatos componerent poplites afflictum corpus quam ocyſſime: ut ſupplex, & humilis DEUM venerari, Ei obnoxium ſe dedere, Ejus ſalutarem implorare opem, poſſet. Maturare enim ſuos impetus uſque adeo feſtini morbi pernicitatem, ut & ſola haec jam neceſſaria breviſſime impeditura foret. Obſequioſi paruere ocyus, fuſiſque Ille ad NUMEN SUPREMUM precibus, jactato interea per cruciatus corpore, poſitus ſtatim in lectulum fuit. Manare jam frigidus gelidos per artus ſudor, triſtiſque occupare ora, manusque, pallor, deficere ſubinde arteriarum micantium pulſus. Ad haec Ipſe petebat, frigentis ut corpus perfricarent undique calefactis

factis ad focum linteis, caputque perfunderent & pectus liquidis herbarum traumaticarum odoribus, simul fragrantia praecordiis fomenta largius ilico apponerent. Quibus assiduo, seduloque ex voto Aegrotantis peractis cedere nescius restitit morbus. Imo vero multo saevius omnia insurgere, atque festinare in exitium. Quo quum res Ejus loco esset; interimque nox intempesta, ipsaque locorum, unde evocandi erant Medici, distantia, auxilii inopes & consilii redderet praesentes, post semihorii elapsi spatium bibit de oleo ex olivis presso uncias quatuor, irritataque per intrusum digitum gula, aliquid ejus evomuit aquae Cardui permistum; poposcit denuo binas ejusdem olei uncias, hausitque ilico, sed de eo haud modo reddidit nihil, ut ne quidem ullam inde nauseam persentisceret, increscente interea semper dolore. Dilapsa erat ab hoc negotio peracto hora dimidiata, quum de generosa, & medicata, Gedanensium cerevisia (quam *Joopenbier* vulgo appellant) calefacta prius uncias epotavit quemadmodum sex. Hanc tamen ipsam, nulla commotus nausea, retinuit, ut & cuncta, quae deinde accepit. Talis rerum facies erat. haecque gestorum usque ratio, quando Celebris Medicus DE BYE, Haga vocatus, primo accessit; qui

omnia

omnia recta secum via reputans, prudens censuit, sola per levissima agendum remedia; mollia ergo avenae ptisanaria obtulit sorbenda, a mollibus scilicet hisce malo lenimen sperans, quod exasperatis partium nimio vomendi impetu offensarum nervis, plausibili sane argumento, colligebat. Sed & fomenta simul ex lacte & farinaceis parata quam blandissima, tepefacta praecordiis obduxit; quae omnia certam promittere spem salutis videbantur: atque ipsa haec agenda dum curantur, jamque aliquo essent, sed frustra, applicata tempore, ingressus ipse, ut exposui prius, omnia ita reperi.

Audita ergo casus tristissimi, atque eventus rerum gestarum, historia; quae ex omni adferebantur parte, recte perpensis; acerrimam adhibuimus mentis intentissimae aciem, ut perspiceremus atrocis adeo, & subitanei, doloris rationem prius, quam agitare auderemus de offerendis remediis: quum nisi huic potissimum operi institerimus, tutus ad haec ipsa, nisi a cognitione causae, aditus ne dari quidem possit. Singula excutientes haec in ipso Aegro deprehendimus. Interiora oris, qua in fauces usque patet, naturali humore rite colluta, optima hic sanitatis absolutae signa dabant; neque in colore, aut habitu, partium inibi conspicuarum, nisi bonae salutis notae; nauseae nihil penitus; vix ullus

ructus;

ructus; & non erat, si quid flatuum forte eructaret sursum, alienus, aut ingratus, sapor, qui linguae sensum offenderet; quin & ventriculus, haudquaquam repugnans, cuicunque potui ingerendo paratus, facilis ad oblata quaeque; nec reluctabantur fauces deglutitioni, neque ullum inde patiebantur incommodum; sitis non urgebat; nec audire erat vel levem de anxietate ex aegrotante ventriculo querimoniam; singultus aberant & in toto sane mali decursu; pertractata jam hypochondria, & praecordiorum loca, tumidi nihil, aut dolentis, nihil ad tactum renitentis, durive exhibebant; erat & naturalis, & dimissa commodè, urina; spectata vero, quam per vomitum rejecerat, materies nullum prae se ferebat indicium maligni, insuetive, referebat quippe perfecte eorum, quae ingesta fuerant, indolem.

Toto calorem temperatum corpore, aequaliter diffusum, hoc tempore deprehendimus, absque aestu, aut excessu frigoris: nisi quod vehementia exacerbati identidem cruciatus syncopen minaretur, atque adeo frigus eo temporis articulo efficeret majus, quam pro ratione tantae agitationis, dolorisque, exspectandum videretur; erant etiam aliquanto imbecilliores quidem arteriarum ictus, constantes tamen, satisque unius modi, utique osten-

ostendebant nec febris, neque inflammationis vel levissima signa; spectabatur & respiratio facilis, lenta satis, aequabilis, vox simul naturalis, placida, constans, expedita, si caveret modo inter loquendum flexus corporis, & septi agiliores motus, ipsa suspiria rogatus duxit profunda, lente reddidit, repetivit, absque doloris exacerbatione, nec recordor vel semel toto in morbo audire tussim; & suus adhuc constabat micantibus oculis nitor, atque naturalis etiam in vultu color; actiones mentis deficientes nunquam, neque aberrantes; arbitrarii partium motus prompti, nisi quatenus dolorum aucta ex illis vehementia hosce prohibebat.

Unus igitur occurrebat explorantibus, de quo omnis lamentatio, dolor; atque inexplicabilis prorsus mutationis cujusdam in situ partium, intra pectus, sensus. Quem quidem, utcunque nos omni modo investigaremus quaerendo, aliter describere non potuit, nisi dicendo, manifestissime persentiscere se naturali sua sede motas esse in thorace suo partes quasdam. Dolorem vero, quem ferebat, definivit quam appositissimis sane verbis; quod esset nempe acutissimus; veramque dilacerationem membranarum, quibus sensus inest exquisitissimus, quam saevissime exprimens; summus; perpetuus; ne mini-

mi quidem articulo temporis quiescens, vix unquam de summa acerbitate tantillum remittens. Sedem huic fixam in mali principio unam semper assignabat quam distinctissime, eum assiduo locum indicans intra pectus, ubi fere committitur stomachi per thoracem delati finis principio ventriculi supremo, altius tamen paulo ostendebat accurate, quam ut possemus credere, diaphragma ipsum dolere. Verum, progresso postea magis morbo, clamabat, sentire se vividissime, quod a prima designata pectoris interna plaga, dolor aeque violentus retrorsum se extenderet, jamque dorsi etiam regionem occuparet, haud minus ibidem, quam antea in origine sua, desaeviens. Denique, ante fata tandem querentem summa cum commiseratione audivimus, diffundi acerrimos dolores a loco ad dorsum discruciato utrimque per latera thoracis, imo & ultimo per omnem hujus internum ambitum: ita tamen, ut priori loco levaretur ne hilum, dum diffusior per latiora se & nova spatia prorogaret. Neque affirmare neglexit toties rogatus a nobis, latitudinem dolentis mali de exquisita acerbitate in qualibet parte nihil demere. Integro quin etiam decursu mali constanter commemorabat, non alia re acrius incendi cruciatuum ignem, quam flatuum nisu; prorsus, ut ventus

tus inde erumpens ex ventriculo haud tenderet ſurſum, ſed ſuffocatus quaſi vivas paulo poſt partes quam crudeliſſime dilaniaret; neque minus inflammabatur idem, quotieſcunque retro flectere, vel & erigere vertebras dorſi conaretur.

Haec ea ſunt omnia, quae anxia cum diligentia reperimus, quaeque forte nimia cum cura enarrata quis repudiet. De induſtria ſic inſtitui agere: ut recitatio haec ita referret omnia, quemadmodum contigere, Lectori meo, quare omiſſum nihil, nihil, praeterquam quod ipſa res habuit, ſuperadditum, aut exaggerando amplificatum.

Vos ego jam, ſalutaris Profeſſores diſciplinae, ſi forſitan perlegere haec non dedignamini, rogatos ſerio, & quam officioſiſſime, velim, paululum hic ut ſubſiſtatis! Velitis, oro vos, circumſpectè ad omnia perpendere fidelem hanc hiſtoriam! Omnia, quae ſpeculantibus offeruntur, ſigna prudenter conſideretis! Hoc mihi dare ſi placet, utar permiſſo, atque petam ultra, ſtatuatis jam ex his de natura hujus mali, cujus modo intellexiſtis originem, progreſſum, apparitiones. Ubi & illud impetravero, dicite, quaeſo, mihi, quidnam demum ſit illud, quod latens hic intra thoracis adyta abnormia haec effecta producit? Pronunciate

ſecundum leges excultae artis ſeveriſſimas, quaenam definita pars ſit ibidem, quae tam horrifica mala patitur? exercete ingenii aciem, ut, ſed priusquam ſequentia evolveritis, ſponte veſtrae perſpicientiae vera ſuper his, & certa, invenire poſſitis!

Nos utique ambo contemplabamur undique tabulam, quae omnes hujus tragoediae partes nimis vivide exhibebat; ſollicitiſſima ſimul & intentiſſima mentis cura volvebamus cuncta, quae attentae ſe cogitationi ingerebant. Fundamentum quaerebamus inconcuſſum, tutumque, quo ſubnixa intelligentia incogitare poſſet finem invaleſcenti malo, extricata ſcilicet prius involutiſſima tantae calamitatis cauſa. Sed, proh dolor, quam nos incaſſum verſabamus omnia! neque enim circumſpicienti in denſis tenebris animo apparebat ulla morbi ſpecies, ad quam referendum hunc perſpicere poſſemus. Inflammatio ſane, ſaeva alias tormentorum genitrix, incuſari hic non poterat: nulla ejus ſe manifeſtabat nota. Quis auſit ſuſpicari, diaphragma, pleuram, mediaſtinum, pericardium, cor, pulmones, oeſophagum, intercoſtales muſculos, vel adnatos externe coſtis, phlegmone affici? Qui ſedulo mali hiſtoriam deſcriptam prae oculis habet, cautuſque eſt ſignorum obſervator? Nemo, ſi quid in his veri

veri cerno. Transvectis ergo hanc plausibilem ignaris apparentem, sed refutatam penitus causam cruciatuum, eo flectere incipiebat animus, num forsitan tumoris alicujus assurgentis mole distenta nervosa quaedam in pectore membrana dilacerationis excruciante sensu crudelia haec symptomata generaret. Sed nullum genus tumoris occurrebat, aptum natum quod esset effecta edere omnia, tamque celeriter, quae observabantur; neque vero ex praegressis ante morbum quidquam notabatur, quod vel suspicionem talis rei posset movere; nisi acuta saeviret phlegmone, quae jam remota prius fuerat ex ipsa sedula mali observatione; luxatio autem admitti non poterat: quum firmae vertebrae suo quaeque spectarentur loco; molliorum autem in pectore partium propria ex sede secessio distorsionis sensum, neutiquam vero mortifera illa tormenta, valebat procreare. Ergo supererat unum tandem illud, quod toties olim dolorum atrocia citissime humanam destruxit vitam, truculenti scilicet veneni lethale virus, & vis ignea. Solum illud videbatur intelligi posse immanium adeo phaenomenôn causa sufficiens. Verum enimvero dum sedulus curae omnia Scriptoribus commemorata Toxicorum genera percurro, reperi ne unum, quod foret ef-

ficax descripta prius efficere. Quum enim muneris, publica mihi auctoritate impositi, ratio exigat a me, haec ut paulo accuratius cognoscam, historiam adeo virulentorum intuitus ut excutiam, haec ego prosequi annisus dudum fui opera non perfunctoria. Ut vero animum verterem per omnia, non mihi fidelis suggessit memoria ullum ex his, cujus lethifera ita invaderet, ita procederet, actio, aut vel levi assimilatione hujus referret morbi symptomata. Ita, dum lustramus notas dolorum caussas, occurrit ne una, cui tribuere fas sit praesentis originem. Incertus ergo nobis, vagusque, per varias rerum species diducebatur animus, circumspiciens sollicite ad omnia, inveniens nusquam, quod tuto arriperet pro vera mali caussa. Tandem credebatur quam maxime hanc ad rem pertinere contemplatio familiaris dudum podagrae. Hujus quippe immanis toties, quoties introversa desaevit rabie, detonat in interiora crudelitas. Nimis vero erat utrique nostrum perspecta anomali hujus morbi indoles, quam ut eam quoque pro origine aegritudinis auderemus fidenter arripere. Etenim parit huc delata ineluctabiles quidem anxietates, atque toediosissima aegrimoniae fastidia animo aegro imprimit, dolores vero subito enormes adeo nunquam sano

no

no excitat; ſed lento gradu incedens languore tardo debilitat prius, in dolores deinde infeſtos inſurgens, tum quoque partium actiones vicinarum impedit. Eorum vero omnium nihil quidquam videre erat hoc in caſu: unde &, hac re recte explorata, & ſpectata undique, anceps primo, imo & inflexus haud parum in hanc partem, animus induci nequaquam potuit, ut & hinc derivaremus hanc calamitatis originem.

Ambiguis ita nihil illuxit! occurrebat ne unus, inter notos, morbus, ad quem aſſimilatio ex imaginis convenientia hunc referre poterat in dignoſcenda ſpecie. Unum hoc certum, eſſe dolorem, ſubito ortum, ſummum. Illum ferri poſſe diu, absque tamen vitae diſcrimine, ſolus ſi eſt, & inflammatione liber, tota clamante medica hiſtoria, ne quidem in principio ſtatim ſumma metuebamus; de me, ita ut confitear, candor exigit: Neque enim, librans cuncta, prudenti cum ratione videbam aliquid, unde futuram ſubito mortem timendum apparebat. Neque erubui ſane vel ita praedicere, poſtquam primo cuncta examinaveram: atque eventus poſtea docuit, dolorem haud fuiſſe ſubitae mortis, ſed aliam longe, cauſam.

Quamvis vero ancipites omnino in dignoſcendo haerebamus malo, coacti tamen fuimus,

mus, promta tentare in auxilium dolorum remedia: virulenti enim tormenti immanitas, & metuenda partis laborantis ex tanto malo pernicies, haud patiebantur moram. Collatis ergo inter ſe, & petitis undique, conſiliis, deliberatum ſtetit, ea maturius exhibere, quae impetum vitae in obſeſſas partes compeſcunt, ſolvunt preſſa, diſtenta laxant, mitificant acria, & irriguum totum reddunt humoribus corpus. Quid enim magis conveniens ſedando, quacunque demum ſit natus cauſa, dolori? Salubrius quid habetur, quid tutius, in robuſto, atque ſano caeterum corpore? Quum grata igitur nobis, ſed fallax, ſpes blandiebatur, dictum factum, miſſus de mediana dextra ſanguis ad uncias quatuordecim, ita quidem langueſcere ut inciperent pulſus arteriarum. Sed ne ſic tamen vel leviſſime de rigore crudelitatis remittebat dolor, licet minarentur ſyncopen arteriae. Adhibitus ſtatim largior juris vitulini inſulſi, ut nervis laeſis amiciſſimi uſus, & ſic tamen exacerbeſcebant dolores acrius. Tepida applicabantur cruciatibus fomenta, quae ex molliſſimis farinaceis & lacte blando conſtabant, atque leni tenebantur actuoſa tepore, nihil proderant. Sed neque laudata toties blandimenta dolorum, quae ex lento avenae, ſcorzonerae, & Siſari, lacte eliciuntur,

tur, epota juverunt; contra vero & ſuaviſſima haec, quoties ventriculum verſus deferebantur incitabant abominandi tormenti ſaevitiem. Haec acta, his fruſtra pugnatum; nec enim profecimus, pertinax conſtitit, nunquam cedens, dolor, uſque in matutinam quintam; quando urgens negotiorum multitudo me diſcedere coëgit ad aliquot horas; poſtquam prius ſteterat nobis, ſibimet parumper naturam committere, neque urgere nimis haud modo fruſtraneis, ſed &, ut videbatur, nocentibus medicamentis, licet lectiſſima, credo, & Tibi, mi Lector, laudentur. Speratus aberat conatibus eventus, contra vero fluere tota & retro ſublapſa ferebatur ſpes. Interea multo magis jam, quam modo prius, horreſcebamus obſtupefacti abſconditam inſueti morbi indolem; ut, ante diſceſſum uterque utrumque interrogantes neutri potuerimus reſpondere aliquid, quod manifeſtaret latens malum. Luctatus ita deinde Nobiliſſimus HEROS in matutinam octavam, uſus ſubinde hauſtu ex decocto parato de floribus papaveris erratici, atque verbaſci; radicibus ſcorzonerae, ſiſarique, ſeminibus avenae & papaveris albi, cum aqua, in quo dein Fernelii ſyrupus de althea largius quoque erat dilutus. Unde nihil accepit ſolatii. Attamen anodynum mitius occurrebat nullum. Fideliſ-

delissima interim, & sapientissima, aderat cura peritissimi Medici DE BYE, qui in finem vitae praesens semper adstitit. Ille autem hoc tempore observabat, ex pertinaci increscentis tormenti violentia sola, deficere, & labi, actiones vitales, caeterum nullius novi accessione symptomatis dilucidius apparere morbum. Quare scripta tunc ad me de praesenti negotio epistola monuit Vir optimus, proposuitque, in re adeo ancipiti, summopere simul urgente magis magisque, nunquid periclitandum esset, quidnam forte boni altera efficeret venaesectio, potissimum quidem, dum arteriarum ictus crebriores jam, & paulum fortiores, insurgerent, atque inspectus etiam, qui prima vice fuerat eductus, cruor, tenaciori, atque subviridescente crusta tegeretur. Movebat igitur sperata doloris remissio, ex debilitata ulterius vitae actione. Neque a parte Aegri obstare quid credebatur: dum paucas modo ante horas valido corpori illibata constitisset sanitas, neque evacuatio ulla, una excepta prima missione sanguinis, vel minimum vires labefactaverat, interimque assumta, nec reddita, auxissent bonos, haud diminuissent, humores. Deliberavimus ergo, ut solveretur denuo, & statim quidem, vena; ita tamen, ut prius injiceretur clyster paratus ex unciis

IX. emollientis ad clyſmata decocti, quod pharmacia habet recentior Leydenſis, ſalis gemmae drachma una, ſyrupi Altheae Fernelii unciis duabus; quo tentaretur pariter, an hac forte via toties affectatum fruſtra levamen pertinaciſſimo poſſet adferri malo. Conſultum etiam habitum fuit, ut pergeret porro anodynis uti atque emollientibus internis, qualia uſque ſumſerat. Ne vero credat quis, neglexiſſe nos incuria, aut ex oblivione omiſiſſe, narcotica! imo vero haec recte conſideravimus, num utilia forent ad hocce mali genus. Sed graves movebant nos rationes, ea ut hic repudiaremus. Quarum ſane potiſſima nobis ea videbatur, quod opii nota virtus omnes inhibere ſoleat evacuationes, una quidem inſenſibilium perſpiratione exemta, vomitum utique, alvi fluxum, urinae evacuationem quam maxime, impedire. Nobis vero hic erat tractandum plenum corpus, differtum penitus humoribus aſſiduo, nec parva certe copia, per tot horas jam ingeſtis; quorum interea nihil fere redditum fuerat hactenus. Hos igitur omnes retineri expanſo quidem, ſed conſtricto per convulſionem utroque in ventriculi orificio, ſtomacho, cogitabamus, ut qui hujus eſſemus rei quam certiſſimi. Sed quam falſo! protinus omnia ita peracta ſunt. & clyſma tunc injectum

ctum ocyus ſolvit, & commode, alvum, ſubduxitque ſatis, qualia decedere ſolent recte valentibus, excrementa corpori; ſed nihil inde compertum eſt auxilii. Hora dein nona ante meridiem, haud ita diu ab effectu Clyſteris, pertuſa iterum vena dimiſit ſanguinis decem uncias. Sed neque & hinc vel fuit mutatus dolor. Contra diri magis dolores diſcruciabant, nec pacare erat horum ſaevitiem per placidiſſima quaeque remediorum. Haec Ille conſiderans, inter atrocia dilaniationis tormenta, compoſito profecto, & ſedato, pectore, nec ignarus, neque venturi incautus, domeſtica ordinare, amicis ſuis atque neceſſariis extremum vale dicere, DEO reſignare data, conſtantique aſſeveratione praedicere, ope humana nihil ad hoc malum ſolatii afferri poſſe, caeterum velle ſe agere, patique, quaecunque vel fortuita Medici ſuaderent.

Accedentem rurſus me pomeridiana tertia amiciſſimè excepit, atque ſalutavit, ut ſemper, quam blandiſſime, ſtatimque certum fecit ſimul, quam omnia expertus eſſet irrita, quamque certa brevi inſtaret jam, & quidem unice optanda, mors; ſi vero ſupereſſet quid in arte necdum tentatum, quod crederetur profore, paratum ſe, qui ſpe finis vel duriſſima quaeque ferret, atque incertum

certum quoque vel anceps experiretur, Carissimo se id debere pignori, caeterisque consanguineis, ut intelligerent, fieri quae poterant, fuisse facta. Vidi tunc, quum omnia haec proferret quam mitissime, praesentem jam instare mortem! Ast aeque interim & jam obscuram acerrime dolui diagnosin! urinae ab aliquot horis nihil demittebatur amplius, nisi quod pauculae conatu magno, neque sine urentis ardoris sensu, guttulae exprimerentur. Deficiebat plurimum debilitata jam, & oppressa, cordis, arteriarumque, actio. Citatus quoque anhelitus, atque interdum fractus, suffocantis quid & intercipientis spiritum, ostendebat. Frigebant extrema cum pallida mortis imagine. Mens bona. Et tum quoque priori idem datus clyster extemplo alvum solvit; cedere nescius stetit dolor. Questus de conatu egerendae urinae vi magna paucissimas tantum expressit guttulas, acris odoris, crassas, rubras: ut constaret liquido, de tanta potuum ingestorum copia nihil ad lotii officinas pertingere. Fortiter jam urgebat spirandi difficultas. Rursus in deliberationem itum fuit, atque per consultationem tota denuo res ventilata; iterum specie veri decepti collegimus, haerere omnia in constricto, nihilque demittente ventriculo. Summa

ma ideo ope nitendum, & ſupremo tentandum conamine, ille inaniri ut poſſet, fatalique ſuo levari onere, ſolutis, quae impedirent exitum, repagulis. Simul putabatur efficacius id, tutiusque haud poſſe perfici, quam ſi, hauſto prius ad binas uncias preſſo de amygdalis dulcibus oleo, epotiſque deſuper ſeptem tepidae unciis, fauces humecta oleo penna irritaret, ſicque poſtrema tandem vice periclitaretur levare ventriculum. Ita inani nos conſilio diſputabamus! Ignaris etenim latentis cauſae nihil affulgebat ſpei, niſi ab unica, & promtiſſima quidem ventriculi evacuatione. Supputabamus nempe liquorum aſſumtorum copiam; comparantes dein, quam parum per vomitum, ut nihil fere per lotii vias, exinde redditum fuiſſet, imo ne quidem perveniſſet eo, haud potuimus non colligere, quin tota illa ingeſtorum copia uno haereret in ventriculo. Illum ergo omnem mali ſedem, illum immaniter diſtentum, illum ſpaſmo pylori contumaci, & oris ſuperioris violenta convulſione, conſtrictum eſſe. Quomodocunque negotium verſaremus, a quacunque contemplaremur parte, ſemper eadem redibat idea. Sed errantes nos in cauſa hac, & ſede, aſſignanda morbi, in falſa magis duxit deprehenſus jam, atque aſſurgens perpetuo accreſcendo

do in epigaſtricis manifeſtus tumor. Interim, dum ipſe Nobiliſſimus Aeger noſtra ſuper his omnibus colloquia audivit, & conſilia intellexit, ita arriſit propoſitum hoc de tentando adhuc per lenia remedia vomitu, ut non modo illud comprobaret tanquam unicum, quod ſuo poſſet ſubvenire malo, ſed & confeſtim occeperit negotium. Ingenti igitur animo hauſit oleum, & tepidam, magno dein conamine irritavit fauces, redditque parum liquoris fuſci, abſque oleo, & abſque ullo levamine. Ultra cupidum agere vires defecerunt: Defatigatus itaque abſtitit, tumque prima quidem vice in dextrum latus decubuit, alſit mox, totuſque expalluit, profuſo univerſum per corpus ſudore gelido; neque diu poſt haec, reſolutis ſubito viribus, quinta veſpertina, quam placidiſſime exſpiravit, cunctisque flebilis bonis Vir inclytus occidit.

Clarus Dominus *de Bye* mecum ſeceſſit, atque, habito ſuper hoc caſu ſermone, faſſi ſumus, haudquaquam exputare nos poſſe cauſam morbi, multo tamen minus mortis tam ſubitaneae: igitur neutri noſtrum ita quieſcendum eſſe, priuſquam, inſpecto cadavere, evidenter ſciremus, an ignorantiae, neglectui, vel alii cuidam commiſſo nobis vitio, imputanda foret jactura crediti nobis

Vi-

Viri Nobiliſſimi? an vero major latuiſſet in corpore cauſa, quae nulla fuerat arte humana medicabilis? Petivi itaque exquiſitiſſimis precibus ab Illuſtriſſimae Familiae Capite, liceret nobis in cadaver ipſum introſpicere. Aſſenſit benigne voto flagîtantis Vir Nobiliſſimus. Viginti & quatuor horis a morte Defuncti corpus aperui, praeſentibus, Nobili D. *de Bye*, Reverendo D. *Saurin*, Eruditiſſimo D. *Francken*, Viro Honeſto *Nicolao Stam*, atque chirurgo famulo. Obſervatorum ſeriem ita delineare jam annitar, ut praeſens ipſe ſi fuiſſes, potuiſſes contemplari.

1. Nudatum cadaver undiquaque, intentis per omnia oculis pererrantes, accurate perluſtravimus, erat integerrimum illud, hominiſque vegeti, in nulla parte externa laeſi quid ſpectabatur, praeter paucula jam commemoranda.

2. Ab utroque ſcilicet latere, cutis obſcurius rubro colore, eoque ſubpurpuraſcente, foedata deprehendebatur, cum interſparſis hinc inde atris fere maculis per illa loca; ſingulari quidem, & ſane terribili, ſpectaculo: prorſus ut cerni ſolet in his, quibus acutiſſimam per inflammationem ſiderantur intercoſtalia, atque inde exteriora turpiter liveſcunt. Funeſtus ille color occupabat omnem utrim-

utrimque plagam corporis, quae circumſcribitur recta ducta in utroque latere pectoris a media clavicula deorſum, donec attingeret per viam ſterno parallelam hypochondria, inde vero ambitu ipſius diaphragmatis ad lumborum uſque vertebras retrorſum, ſupra vero uſque in altitudinem axillarum ſe diſtendebat.

3. In toto autem deſcripto jam ſpatio, ubi luridus hicce color deturpabat adſpectum, frequentes apparuere, albae, exiguae, diſtinctae, bullulae in epidermide, quales adeſſe ſolent in cuticula, ubi haec locis incumbit ſideratis.

4. Quum porro ſollicite attingerem, atque digitis leniter valde attrectarem haecce loca, miram ſenſi in illis mollitiem, adeoque ſingularem certe, ut ſimilem alias invenire non meminerim. Erat nimirum flatulentus tumor, qui non altus, ſed latus valde, ſe diffundebat. Cedebat preſſus, atque laxatus in priorem altitudinem ſponte reſurgebat. Examinanti vero attenta pertractatione exhibebat leviſſime crepitantium veſicularum ſonitum quaſi, & ſenſum. Ut equidem ſpeciem referret perfectiſſime, quae obſervari conſuevit in illa humani corporis membrana, quam Vir in Anatomicis primus *Ruyſchius* tunicam appellavit celluloſam; quoties

ties ſcilicet illa, inflatu diſtenta aëris, turget, atque molliter tum palpata digitis videtur crepitare leniter. Haec vero genuïna emphyſematis ſpecies late ſe extendebat per omnes partes illas, quae colore lurido infectae ſpectabantur, quin & amplius extra easdem quoque hinc inde ſe oſtentabat.

5. Abdomen elatum, aſſurgens, tenſum, praecipue tamen ad hypochondria, & epigaſtrium, ita ſane, ut alieno valde, eoque inſigni, tumore aſſurgens ibi emineret.

6. In caeteris pulchre nitens, candidusque, ſpargebatur color, optimuſque laudabatur habitus, qualis ea ornat, quae ſecunda fruuntur valetudine, corpora.

Singula haec enarrata, ut notarent accurate, atque firma quoque habere vellent in memoria, perpetuo monui praeſentes: quum mira haec & ſingularia penitus ſpectacula rerum adſpicientem me percellerent, atque in millenas, omnes tamen falſas, ſuſpiciones abriperent aſſiduo. Ubi denique nihil in facie corporis exteriori circa abdomen, & pectus, non exploratum oculis, manibuſque, relictum, ad perſpiciendam corporis conditionem internam animum advertimus, oculoſque, caventes potiſſimum ne quid noſtra hic opera ita turbaretur, ut incertos faceret in dignoſcenda ipſius mali natura.

1. Ita-

1. Itaque dein epidermide, & cute, incisis levi inflicta plaga, quam ab extrema xiphoïde cartilagine rectam in umbilicum moliebar, demiratus fui, quod vulnus statim in amplum valde hiatum patescebat sponte sua, depulsis veluti, & distractis vi in latera ejus labiis, atque assurgente simul per hoc spatium adipe praeter naturam inflato, & elastico; musculi autem, & caetera circa abdomen, quam sanissima cernebantur, nisi quod circumfusa pinguedine tam mire inflata per omnia haec loca involverentur, quae renitens tactui, duraque praeter naturam, ubique erat.

2. Peritonaeum postea, qua parte integumentis his jam liberum erat, in regione epigastrica in altum exsurgebat, ut conspicuus, valideque distentus, ejus tumor, vesicae instar adacto per flatum aëre turgidae, poneretur ob oculos, atque per patulum vulnus emineret, in reliquis etiam partibus peritonaeum tensum quam maxime, & extrorsum turgens, sentiebatur.

3. Simulac vero, apice cultelli in elatam peritonaei membranam adacto, cuspidem leviter per illud transegi, nulla certe subjacentium partium vel levissime laesa, e vestigio aër exsiliit notabili cum impetu, magno cum sibilo, ingentique copia. Id iterum singu-

lare prorſus effecit, ut & hic ſubſiſtens varia volverem mecum, atque ruptum quid falsò ſuſpicarer in cavo abdominis, per quod deglutitus exiviſſet aër. Utcùmque erat, admonui omnes rarius contingentem obſervare rem ut dignarentur.

4. Diſciſſo hinc verſus epigaſtrium peritonaeo, quàmvis parum, ilico fortiſſime appreſſus huic, & ad rupturae minas inflatus, ventriculus ſe obtulit, exſiliitque celeriter per vulnus, quouſque per hoc partem ſuae molis potuit adigere.

5. Tumque perſciſſo ad decuſſim circa umbilicùm à fine oſſis pectoris in pubem uſque, rurſuſque utrimque ad vacua lumborum dicta ſpatia, eodem peritonaeo; reductiſque quam prudentiſſime quatuor ſegmentis ita, ut laederetur nihil, nihil ſua ex ſede turbaretur: peritomaei facies interior ſpectata eſt pulcherrima non modo, ſed & omnia abdominis viſcera, ſponte ſic oblata oculis, ſaniſſima reperiebantur, abſque omni nota inflammationis, ſine ullo alte.iius mali indicio. Unum exceperis, quod a ſanitatis divergebat ſignis, quod ſcilicet inteſtina, & ventriculus, flatibus extenſa, magna inde, & turgidiſſima ſpectarentur.

6. Scrutatus ordine ventriculum, omentùm, hepar, inteſtina, lienem, nihil quidquàm rep-

repperi praeternaturale in his, praeter modo dicta. In una tamen Ilei parte, haud ita procul a caeco cernebatur locus, in quo intestinum hoc constrictissimum erat, dum supra eundem, atque infra, statim valde dilatatum se extenderet, ut speciem daret fistulae intestinalis fortiter inflatae, atque interim vinculo parum lato constrictae. Nulla tamen aderant volvuli signa. Coecum valde fuit inflatum. Colon nihil praeternaturalis habuit. Urinaria vesica vacua penitus, inque minimam contracta molem, & sicca fere apparebat; qua quidem re vix alia mihi tum est mirabilior visa: quum nihil lotii per tot horas a tam largo potu egesserat vesica, haecque ideo urinae quam plenissima exspectaretur. Diaphragma quoque sollicite exploratum, totum quantum bonum repertum fuit, inculpatumque. Nec ulla in mesenterio morbi cujuscunque nota. Perspeximus & modo integrum cavi abdominis spatium; ut certi redderemur, an in eo forte effusus haereret quacunque demum, coeca licet, via humor ille, qui tam profusus epotus, neque tamen redditus erat. Sed neque hic vel vestigium suspecti mali haesit: quum nihil equidem humoris extra vasa sua fusi deprehenderetur. Nullum itaque mali indicium omni hac perscrutatione deteximus, praeter solos

 flatus,

flatus, qui ventriculum inflabant & intestina. Haesimus multo jam, postquam sedulo vel minima quaeque excusseramus, quam dudum incertiores. Nihil cernebatur, cui mors, aut vel morbus, posset jure imputari. Ventriculus tandem distentissimus, ingens, caeterum nullomodo culpandus, oculos in se trahebat spectantiumque animos. Hunc ubi intra appositas comprimebam manus, renitentem quidem, neque tamen durum, inveni. Utcunque vero conarer flatus exprimere distendentes, inanem adhibui operam, patiebatur densari in angustius spatium, nequaquam vero evacuari ex ventriculo materiem distendentem, quae simul desinebat compressio, resiliens in pristinam se figuram, atque magnitudinem, restituit. Elevanti autem levis admodum sentiebatur; ut vel ita constaret flatulenti quid eo contineri, non autem liquores acceptos intra haerere reconditos. Postquam igitur levi, suspensaque dextera exiguo hunc pertudi vulnusculo, continuo qua data porta, ruebat cum sibilo sonoro, & valido impetu, inclusus prius, atque arctatus aër, flaccidus extemplo residebat penitus tumidus antea ex aëre ventriculus. Nihil ille quidquam supra descriptos flatus continere jam visus est; nisi quod parum liquidi, quod colore erat dilute ex fusco rube-

rubeſcente, in eo jam collapſo fluctuaret. Sanguinei hoc in liquore nihil miſtum fuit, bilioſi nihil, aut corrupti, foetidive, imo tandem & cibi vix ullae reſtabant reliquiae.

Tum vero demirantes nos omnes, & ſtupefactos, videre erat. Reperiebamus inſignem nullam morbi in ventriculo notam. Nullus ibidem tumor, color nullus mali majoris index, ne levia quidem inflammationis invenimus veſtigia. Unde autem contigerat, ut ſanus adeo, omnique craſſiore materie vacuus omnino, flatus adeo turgidos haud dimiſerit ventriculus, ne a morte quidem, per quam vis muſculorum ſpaſmodes reſolvitur? Haec autem ferenda forent: quaenam capi poteſt ratio vacui ventriculi, in quem tanta vis liquorum affuſa fuit? quorum tamen nullum veſtigium uſquam repertum ſub pyloro eſt, nec in fiſtula inteſtinorum univerſa, nec in veſica, neque in ipſo tandem abdominis cavo. Ego quidem dicam, attonitum uſque adeo me haeſiſſe, ut dubitarem fere, an ſomniarem vigilans: quum reperirem eo in loco nihil, in quem affluxiſſe omnia, erat mihi quam maxime perſuaſum. Neceſſario igitur in thorace tandem inveſtiganda credebatur mali vera cauſa, illum ergo anxiis perſcrutandum oculis. Ut vero efficerem id ipſum ſecuriſſime, omnia prius abdo-

minis viſcera ſuis repoſita locis ordinavi, ipſa deinde hujus integumenta in ſitum compoſui quemadmodum naturalem, tumque cum cura nexus naturales ſutura imitatus ſum, diaphragma ut ſuo rite rurſus loco thoracis formam redderet.

Quibus curatis, poſtmodum

1. Pectus aperire aggreſſus prudentiſſime, lente incidi communia primo integumenta corporis, dirigendo ſemper ſecantis cultri aciem per curvam lineam, quae deſcribi intelligitur per loca, quibus extremis coſtarum oſſibus committuntur cartilaginum ſterni lateribus applicatarum averſi a ſterno fines. Hac in parte orſus a ſecunda ſuperiore coſta, rexi cultrum per deſcriptam ſemitam uſque ad eam regionem, qua inferiorum coſtarum cartilagines limbo ſepti medii incipiunt accreſcere. Nec valui tutiorem excogitare rationem, ut ſecurus non perturbati ordinis, interiora conſpectui exponerem. Ne mireris vero, quod hac in ſectione tardiuſcule proceſſerim: deprehendi & ita eandem hic conditionem inflati adipis, ex molli ſua indole in renitentem duritiem mutati. Diductis ſua ſponte hiabat & hic labiis vulnus. Singula haec obſervare erat animus. Poſtquam ergo adacti cuſpis cultri ad pleuram jam fere penetraverat, haec ipſa, ut antea

ntea in abdomine membrana peritonaeum,
n bullatae ſpeciem veſicae per intercoſtalia,
x meſochondria, intervalla extrorſum ab in-
erna parte thoracis eminebat; haud aliter,
quam ſi flatu ingenti in pectoris cavum acto
per interſtitia coſtarum, & ſegmentorum
cartilagineorum, membrana haec haud pa-
rum urgeretur. Sed, o res mira! Vix acu-
ti apex cultelli per exiguum pleurae infli-
ctum foramen penetraverat tam parum, ut
ſubjectarum partium ne ullam vel attingeret,
quin ſubito, magna cum exploſione, & per-
durante diu ſonitu, aër per minimum hoc
vulnuſculum proſiliret ita, ut violentia in
exeundo, & temporis, quo protrahebatur
hic exitus, longitudo omnino demonſtrarent
magnam aëris copiam hac via exiviſſe. Quum
tam clare hoc animadverterem propriis fere
diffiſus oculis, auribuſque, commonui ite-
rum omnes rei penitus inſolitae. Quis enim
notavit unquam, exſiliiſſe aërem de thorace
hominis, cui nullum externe appareret in-
flictum vulnus? Qui reſpiratione uſus fuerat?
Cui nulli pars, ſola excepta pleura, in pe-
ctore erat pertuſa? Sane, ſi in phyſiologicis
ullum, id compertum eſt effatum veriſſimum
eſſe, nihil aëris haerere naturaliter inter con-
cavam pleurae, & convexam pulmonum ſu-
perficiem. Eo quidem ruere poſſe, ſi per

 ſoluta

ſoluta morbo quocunque bronchia admittitur, aut per patentia in cavum ejus uſque vulnera thoracis ſe penetravit, chirurgica docent. At, pulmone integro, neque vel per tardum, neque vel per acutum, morbum laeſo, tum etiam abſque ulla vi externa, totum pectoris cavum aëre elaſtico, compreſſo, atque longe fortius ſe expandente, quam externus in communi athmoſphaera valebat, inflatum fuiſſe, prodigioſum ſane! quis autem mortalium cogitaſſet unquam de tertia via, qua potuiſſet ille huc perveniſſe?

2. Haec quidem dum volvo mecum, totque mirabilibus velut perculſus obſtupeſco, fidelibus tamen oculis utens, manibuſque, ſolvo quam cautiſſime ſternum elevatum prius ſurſum & leniter quidem: ut tranſparentes per membranas dilucens ab altero latere irradians candelae lux doceret, quam hic nihil praeternatnrale; utque ſimul evaderem certus, me, hoc agendo, nihil, ſolas praeter membranas, dirimere. Praecidi deinde & arcus cartilaginoſos a diaphragmate; quo, ſublato jam penitus ſterno, certo poſſet videri habitus, ſituſque, partium in pectore locatarum. Et tum, certe in mediaſtino, pericardio, & pleura, notabatur omnino nihil, quod incuſari poſſet, aut ſuſpectum haberi, quaſi ad haec mala attuliſſet quidquam,

aut

aut & ex eo fuiſſet aliquid paſſum. Diaphragma quoque, prout hoc rerum ſitu conſpicuum ſe offerebat, ab omni conſpicienda labe immune videbatur. At aliud pulmonibus accidiſſe obſervatum fuit, quod in nullo unquam corpore vidiſſe me ſcio. Erant enim illi, utroque in latere thoracis, tam parvi, adeoque collapſi, ut quaſi valida vi undiquaque applicata extrinſecus compreſſi in anguſtiſſima ſpatia invenirentur. Colorque his inerat cinericeo multo pallidior, atque vergens omnino in album. Porro ſaniſſimi obſervabantur, quouſque ita ſpectati ſuperne, oculis objiciebantur. Qua equidem contemplatione non mediocriter commotum me ſenſi: quum praemiſſum modo obſervatum perſuaſerat, in pulmonibus notabilis quid iri ſpectatum, unde pateret via, qua aëris tanta vis in cava ſe pectoris inſinuare potuerat. Cor ipſum in pericardio jam aperto quam vegetiſſimum jacebat, nec in hoc ejus hoſpitio ulla labes.

3. Sed ſimul prima inciſio aperturam in pectus fecerat, exhalavit de eo inſignis nidor, qui adeo vivide peculiarem carnis anatis odorem referebat, ut temperare mihi nequiverim, quin in haec erumperem verba; demiror, unde ſingularis hicce halitus, adeo inſuetus thoraci, ſi in ventriculo verſaremur, puta-

putarem utique anatum carnes eo contineri. Occurrebat ſtatim haec proferenti verba Dominus *Francken*, qui ultimo in prandio *Baroni Nobiliſſimo* aſſederat, dixitque haud temere id ſagacibus ſuboluiſſe naribus: hunc enim fuiſſe praecipue cibum, quem ultimo in prandio, haud ita multis ante initia mali horis, aſſumſerat. Neque enim hactenus rem illam narraverat mihi quiſquam; ſed compertam hoc demum tempore, hacque primum occaſione, ſuperius inſerui hiſtoriae, quae recitavit ea, quae ante inchoamenta morbi accidiſſent corpori. Fuitque omnium prima haecce cauſa, quae incepit perſuadere nobis, detegendam ocyus longe aliam malorum cauſam, quam de qua fuerat cogitatum hactenus.

4. Eam vero liquidius cernebamus, quando ſtatim, volens pulmonum lobos in dextro latere ſitos elevare parum; ut ſcirem, an hi penitns illaeſi forent? detexi rem, quae per ſe ipſa mira fuit, & ad quam omnes obſtupuere ſimul, quotquot aderant. Quid enim? natabant hi in ſubjacente humore, qui totam reſupinati thoracis cavitatem a parte dextera integram replebat inferius; atque levato hinc pulmone fluctuans cernebatur. Id poſtquam cuncti viderunt quam certiſſime, attollo quam molliſſime pulmonem in hocce

ce latere, eumque tam ſuſpenſe, molliter, & ſollicite tracto interea, ut abeſſet omne laedendi periculum; tum cotyla primo porcellana exhauſi de pectore, hoc ad latus, liquorem inibi haerentem, reliquias deinde bibula, ſed puriſſima, ſpongia abſorbui, inque unum vas infundens, atque preſſa ſpongia demittens, omnem liquorem collegi, illamque ita partem pectoris perfecte mundavi, laedens omnino nihil, neque ſuo movens loco.

5. Antequam ulterius pergere auderem circa haec, converti ad ſiniſtram thoracis partem, ubi ilico invenimus omnia quam maxime ſimilia, ut fueramus demirati in altero latere. Liquor enim & hic aderat extra vaſa omni ſpecie, colore, odore, atque ipſa quoque copia, idem perfecte illi, qui in dextro erat deprehenſus cavo. Et illum igitur pari cum cura indè collegi, priorique affudi, pectus & ab hac parte ſumma cum ſollicitudine purgans ab omni humore effuſo. Erat vero hic idem omnino omni facie illi, qui inciſo ventriculo ibidem apparuerat: utrobique color cereviſiae gedanenſis dilutioris cardui affuſa aqua, ex rubeſcente fuſcus; odor nidorem carnis anatum diſtinctiſſime exprimens; ſupernatabat hic quoque oleum de amygdalis preſſum abundantia circiter illa, qua epotum fue-

fuerat ultimo; ſpiſſitudo, ingeſtis prorſus reſpondens, vix ſuperabat multum aquae fluiditatem, niſi quod parum admodum conſiſtentis magis materiæ hinc inde interſparſum ſpectaretur. Poſt ſeverius tamen examen ne guttula ſanguinis in toto cernebatur liquore; neque apparens ullum indicium puris inerat, neque vero ullum aderat aliud ſignum corrupti humoris. Abundantia curate expenſa ad ſtateram exhauſti illius ex cavo thorace utrimque aequabat uncias integras centum & quatuor, ſecundum Amſtelaedamenſium ponderum rationem facta ſupputatione. Certi hujus rei, magis jam magiſque coepimus intelligere modum mali; indaganda ſupererat via, qua notus humor huc delatus fuerat.

6. Itaque, expurgato nitide pectore, leviſſima ſuſpenſae manus actione elevatos lateris ſiniſtri pulmones, retinendos quam blandiſſime adſtanti dedi famulo chirurgo, patulum ſic hac a parte perluſtravi thoracem intentiſſima in omnem ejus plagam oculorum acie; ſaniſſima undique reperiebantur omnia eouſque, donec oberrantes oculi ad eum pervenirent locum, qui diſtabat duabus a diaphragmate unciis, in illa parte pleurae, quae incumbit ibidem ſiniſtro oeſophagi lateri; ubi cernebam evidenter plagam;

gam, quae laxitate, colore nigrescente, tum & tumoris quasi flatulenti specie, satis se superque a caeteris distinguebat. Substiti, movi nihil, compellavi praesentes, spectarent locum, ubi credebam tanti mali integram originem haerere. Dum singuli, suo quisque ordine, acie oculorum observassent locum ita affectum, qui orbiculari figura tres forte pollices in diametri mensura aequabat, detexi manifesto in ejus medio fissuram hiantem, cujus longitudo sesqui pollicaris, parallela basi corporum vertebralium dorsi, latitudo, qua patebat, trium forte linearum mensurae aequalis, spectabatur; hanc statim, moniti, omnes, ordine rursum quisque suo, quam distinctissime, lente, diu viderunt. Dein pressi apice digiti quam lenissimè elatam flatu veluti hujus tumoris superficiem. En ocyus ex raro, & flatulento, loco defluebat per fissuram in cavum sinistrum pectoris humor quam simillimus illi, quem utrimque exhaustum antea fueramus mirati; quique, sub elata in hoc loco pleura, in raram suppositae membranae cellulosae texturam vi sua se penetraverat, itaque effecerat tumorem bullatum atque nigrum colorem diffusum per definitam modo plagam. Quam attonitos reddiderit hoc spectaculum facillime Tu, mi Lector, capis. Eo itaque sol-

licita

licita magis cura perquirendam ultra conditionem censuimus, maximeque cavendum prae caeteris, ne scrutinio efficeremus ullum, praeterquam quod ipsa mali indoles ex se haberet, malum. Prudens ideo, quam mollissime, apicem indicis digiti aperturae hiantis in pleura vulneris ori applicui, lenissime intromisi in admittens facile vulnus, offendi omnia mollia, inflata, supra vertebrarum corpora, usque in alterum dextrum cavum thoracis patentia; sic enim elata inflatu, & repletione, membrana haec texturae rarae valde, tenuis, & cellulosae, secesserat ab aliis partibus. Tum vero adstabam intentus, quid hoc esset rei? neque enim vestigium oesophagi in toto tangebam vulnere. Sed hoc illud erat monstri horrendi, quod hic alebatur! quippe, dum reducti leniter digiti apicem per vulnus hoc placidissime sursum volvo, in vacuum ille devolvitur sponte locum; abrupti, sursum retracti, oesophagi partem assequitur, facillime totus pendulum cavum intrat, extrinsecus conspicitur in oesophago, jam eo ingressus, tumore suo manifeste. Vix mihimet credo exploranti, cunctos stupefactus advoco, monstro rem inauditam, nunquam exspectatam. Postquam eduxi, nemo adfuit, quin exploraret ipse; tandem rursum immisso indice meo dextro per vulnus pari
cum

cum circumſpectione, introitum inveni deorſum in ipſum ventriculi cavum.

Sed & ibidem abrupti oeſophagi verſus diaphragma retracta pars ſe aliquantum ſubduxerat, ut ſuperiori accidiſſe jam deſcripſi. Quibus ita explorato cognitis, neque per leniſſimam laxe admiſſi digiti perſcrutationem ullâ noxiâ ulteriori partibus a morbo laeſis illata; ad diſtantiam trium pollicum ſurſum a vulnere jam cognito inflixi acutiſſimo ſcalpello plagam ſiniſtro oeſophagi lateri, ita quidem, ut haec in cavum ejus ductum, nec ultra, penetraret, eo quidem animo, ut conſtaret ſpectantibus, quô verſus, immiſſus per hoc vulnus, digitus ipſa hac via duceretur deorſum quam leniſſime actus; nec mora, exivit ſic adacti apex per illam fiſſuram, quam morbus vi majore molitus erat.

En Tibi, care Lector, horrendi mali triſtiſſimam hiſtoriam! hanc moeſtiſſimo ipſe ſane, in ipſam tamen rei veritatem intentiſſimo, animo ita deſcripſi, quemadmodum fataliter contigit; ut tuto Tibi credere fas ſit, nihil quidquam additum, praeterquam quod ipſi fideles oculi liquido cernebant, omiſſum nihil, quod ad rem intelligendam apparebat neceſſarium. Ulterius alia hic ſcrutari, corpuſque lacerare frigentis, religio, reverentia atque pietas, vetabant. Tu

ſane, proprio ex ingenio ſpeculationi uberrimam materiem jam nactus, plurima elicies, quae ad intellectum naturae humanae faciunt, alia, quae calamitatem imbecillae machinae noſtrae & fragilitatem, indicent novo quidem, horridique mali, exemplo. Meum puto pauca legere, quae ſuos in uſus diſcere hinc Medicae artis Studioſi queant, atque, ne verborum inanium ventoſo tumore odioſus Tibi ſim, in ſimpliciſſima corollaria contrahere. Certum itaque ex enarratis puto.

1. Nihil eorum, quae ultimo prandio aſſumta fuerant, cauſam praebuiſſe malo: quum nulla deprehenſa fuerit materies, quae mole ſua potuerit incommoda eſſe; longe aberat, ut ita laedere potuiſſet. Apparebant quippe ingeſta omnia jam perfectiſſime vi naturae reſoluta in liquorem fluidum, ſive in ventriculum introſpectaremus, ſive expenderemus ea, quae in thorace deprehendebantur utrimque. Inprimis vero cernere erat interiorem totius ventriculi membranam, in qua inflammati nihil, nihil eroſi, lacerative, videbatur; contra vero omnia integra, niſi quod inflatu diſtenta nimium turgerent.

2. Nihil ullius veneni fuiſſe, quod erodendo diſſolviſſet partes, vel irritando ſpaſmos lethales excitaviſſet: neque enim tale quid

quid ingeſtum fuerat. Sedulo nimirum in primo ſtatim examine, quum anomala praeprimis, heteroclita, & inopinato orta, ſymptomata nos urgerent, exactiſſimis mininum diſtantes quam exquiſitiſſima omnia indagine perquirere, nihil invenimus quidpiam ſuſpecti. Et quidem tanto acrius haec excuſſimus, atque diligentius, quo Nos ipſi, in tam inſueto morbo omnia magis ſuſpecta haberemus. Verum, neque in ventriculi aperti membrana interiore, ut jam diſtincte memoratum eſt, apparebat ullum dubium, aut obſcurum, ſignum vel minimae inflammationis, corruptionis, eroſionis, aut ſiderationis. Imo vero ne ulla quidem materies heteroclita, aut corrupta, quae ſaltem notam ullam daret talis mali. Quum nullus ſanioſus adeſſet ichor, tabefacti humoris nihil, neque uſquam conſpiceretur inſoliti coaguli quidquam, aut ullus alius effectus veneni.

3. Quin etiam jure aſſeruero, haudquaquam deberi atrocis morbi ortum ulceri jampridem genito in ea ſtomachi parte, quae deprehenſa fuit dilacerata, quodque lenta tabe membranas perediſſet tam ipſius oeſophagi, quam pleuram & celluloſam. Haud dubito, fore pleroſque, rerum inprimis peritos medicarum, ita qui ſentiant. Neque

 diffi-

diffiteri fas eſt, vel nos ipſos talia potius ſuſpicari voluiſſe primo, quam credere longe minus poſſibilia, dum poneremus, valentem ſuae tenacitatis robore fiſtulam hanc ſubito, abſque praegreſſa labe, ruptam fuiſſe: maxime quidem, quum nulla appareat vicina, aut contigua, pars, quae vi ſua agere poſſit in hunc tubum tanta cum diſtractione, ut diſcerperetur ille hactenus integer. Plauſibilem praeterea hanc opinionem Medico reddit morborum in cadaveribus inſpectis deſcriptorum hiſtoria fidelis. Crebra ibi ulcerum in ventriculo atque & in inteſtinis quoque deprehenſorum, recteque firmata deſcriptio habetur. Quin & harum partium membranae, ulceroſa tandem teredine tabefactae, penituſque pereſae, mortis praeſentes cauſae habitae fuerunt. Tandem & hoc videbatur inducere Nos, ita ut opinaremur, dum recordabamur ſcilicet, ſaepenumero queri ſolitum Nobiliſſimum Virum de malo quodam, quod ponderis cujuſdem ingrati ſenſum faceret ori ventriculi, quamque praecipuam Ille cauſam habebat, cur toties vomitu conaretur arte excitato levare ſe hoc premente onere. Ut omnia haec tribuamus, non ideo dederimus caetera. Intelligis interim pulchre, & tua ſponte, quiſquis haec revolvis, haudquaquam perfunctorie Nos potuiſſe

tuiſſe rem tantam agere, neque negligenter. Sed quo luſtraremus acutori, magiſque clara, acie, & plagam ipſam, & vicina illi loca, eo evidentius omnia diſſuadebant huic ſubſcribere ſententiae. Quando enim undique conſpiciebamus omnia, atque pertractabamus digitis, nullus cernebatur tumor ulceroſus uſpiam latere; neque vero oculo, manuive, apparebat ulceris ulla ſpecies, nulla elatior, ſimulque fungoſa, moles, labia nulla turgida, humida, ſpongioſa, purulenta, cava nulla ſinuoſa, nullae flexuoſae fiſtulae, nihil ex partibus uſquam deperditum, nihil in tabum purulentum molliter liqueſcens. Contra vero, omnia, undique, vividam referebant ſpeciem recenti divulſione diſruptarum partium, in quibus ſuppurati, tabefacti, exeſi, gangraena corrupti, peccaret omnino nihil. Neque Te morari patiaris tumorem mollem inflatae, turgentiſque, in plaga, membranae celluloſae, quem prius depinxi, quem adfuiſſe jam dedi: Quum exploranti ſedulo, atque diligenter, conſtiterit, hunc modo ortum habuiſſe ab impulſo humore, qui, rupto jam ſtomacho, ibidem actus, ſub pleura adhuc integra ſeſe inſinuaverat in dilatabiles facile loculos tenues hujus partis: preſſus quippe locus eructabat eundem prorſus, qui in ventriculo, & in

thorace, fluctuaverat, humorem. Forte autem mentem ſubit cogitatio, nigrum tamen apparuiſſe partis laeſae colorem, certiſſima quidem gangraenae notâ. Ita & ipſe putabam a principio, ſimul ac intuenti ſe offerebat primo vulnus. Verum tamen ocyus mutavi ſententiam, quoties videbam nihil hic gangraenoſi, vel exeſi, adeſſe, nec cadaveroſi foetoris ullum ſignum; ipſum denique liquorem fuiſſe nigrum, qui a Carduo, Cereviſia Dantiſcana, potu ipſo aſſumto, haerebat in loco, & intenderat partes. Sed & nunquam olim, imo vero neque in ultimo quidem prandio, ulla unquam querela audita fuit de ullo incommodo, quod expeditae, atque facili deglutitioni obſtitiſſet. Quod tamen omnino neceſſarium videbatur, ſi ex antiquo ibidem lateſcente, aucto, atque tandem omnia depaſcente, abſceſſu recens hoc, atque fatale ſubito, ortum duxiſſet. Et ſane ponderis in ſummo ventriculo ſenſus adeo frequens, & familiaris, eſt quam plurimis, ut magni momenti hac in re vix habendus ſit. Eo magis quidem, quo nunquam de urgente acerbitate ejus conqueſtus fuerit, levem modo a compreſſu moleſtiam incuſaverit.

4. Nihil adeo reſtat, niſi ut cogitemus, recenti dilacerationi partis adſcribendam morbi rationem, & cauſam. Credibile videtur,

quum

quum ſeptem vaſa infuſi ex Carduo Benedicto hauſiſſet, indeque evomuiſſet parum, diſtentum ſatis fuiſſe ventriculum hoc tempore, neque deorſum conſtricto pyloro demiſiſſe quidquam. Solet enim tanto difficilius ſe exonerare ille, quo magis impletus turget. Quia vero infarctu turgidus, ſemper deorſum, atque antrorſum, agitur, utroque ſane modo fortiſſime omnem nixum impendit diaphragmati, cui concrevit, atque ſtomacho, cui producto connaſcitur. Protinus ergo anxio, atque oppreſſo, a tanta aquae copia ſummi fuerunt tentati, & adhibiti, at fruſtra diu, vomendi conatus. Sed in hoc quidem fortiſſimo niſu, qui fit convulſo violente verſus inferiora ſepto, tenſus jam a tumente prius ventriculo, atque a gula intruſo faucibus digito ſurſum tractâ ſimulque irritata, ſtomachus dilaceratus extemplo videtur. Hoc enim conaminis articulo clamorem horrendum ſuſtulit, ruptumque quid interius nimis vere exclamavit, ſtatim ante nihil omnino hic mali paſſus. Haudquaquam veriſimile, totum hoc momento temporis tubulum hunc abruptum fuiſſe, ſed continuata impleti ventriculi tenſione, diaphragmatis motu, irritatione geminata gulae, ipſarum denique fibrarum contractione, primo impetu natum vulnus aſſiduo magis, magis-

que, lacerando dilatatum, tandemque di-ſcerptum penitus. Interea ſolus, abſque Medici conſilio, hauſtu quatuor unciarum olei Olivarum, atque gulae nova digito ſollicitatione, intolerabiles inter dolores, aliquid olei aſſumti, & liquoris Cardui Benedicti infuſi, magna cum vi rejecit, ſummos inter niſus. Rurſum ejus quidpiam ſorbens, atque abſque ulla dein ſequuta ulteriore nauſea retinens. Hauſta dein iterum Cereviſia Gedanenſi calida ad ℥v, Jure vitulino poſtea copioſe ingeſto, caeteris uſurpatis, liquoribus, atque retentis ſine reddito fere lotio, abſque nauſea, ſine vomitu, videtur ventriculus per os ſuperius egiſſe liquores, caeteraque ſua contenta, lata jam vulneris via in membranam celluloſam, tum ipſam, horreſco referens, utrimque pleuram dilaceraſſe, ſicque, qua data porta, ruiſſe haec omnia in utrumque thoracis cavum, una cum aëre tam hic ſemper praeſente, quam & eo, quam aſſidua deglutitio huc deduxit atque affudit. Vera haec eſſe, evincit paucitas lotii, vomitus nullus, inanitas ventriculi ſolo aëre diſtenti, copia aſſumtorum, horum omnium tota quantitas reperta in thorace, cum eo odore, atque colore, ut ingeſta fuerant, ante dilacerationem oeſophagi, recta in cavum ventriculi. Liquet hinc, in robuſto hoc

cor-

corpore quinquagenario majori, sic dilaceratas membranas, totas nervosas, atque acutissimi sensus, dolores peperisse omnium exquisitissimos, nunquam remittentes, semper acerbiores. Intelligitur admissum huc, calefactum, rarescentem, pressumque aërem in cellulosae membranae laxas, subtilissimasque ambages, usque ad subcutanea loca prius descripta pervenisse, eaque in verum emphysema inflasse; reditu-que sanguinis arteriis advecti per venas compressas impedito, ubique lividas vibices atque sugillatas exhibuisse maculas per latera utrimque dispersas. Denique certum inde habetur, cuncta haec non valuisse mortem afferre prius, quam aër tanta copia ex ventriculo, & gula, per vulnus in utramque fuerit delatus pulmonum apothecam, ut hi amplius explicari haud potuerint, tum enim respiratio impedita fecit malorum finem.

5. Tandem puto verissime adseverare mihi fas esse, malo huic jam nato, atque certissima per indicia praesenti cognito deinceps, nihil quidquam ab arte præsidii, nihil omnino spei, affulgere. Etenim deglutitio ipsa assiduo necessaria est ad humectandas fauces, illisque suppositas partes; quum tamen omnis ille, qui deglutietur, humor non in ventriculum ire queat, sed per patens in oesophago vulnus intra thoracem deflectat. Sed fac, nihil

hil talis liquidi huc transmitti, ipſe nihilominus aër deorſum latus ingredietur patenti hoc aditu in cavum pectus; cito illud replebit, atque ſuffocabit certo: ſi quid vero in alimenta, vel potulenta, aut & pro remediis, laboranti offertur aegro, omne illud pariter liberam in thoracem affectabit viam, ibidemque deponatur aggeſtum, neceſſe eſt. Fateor equidem, capienti horum omnium nihil longior trahetur, tanto tamen miſerabilior, ſpiratio. Si vero exquiſitiſſima fuerit, qua aeger ille ab omni omnino re deglutienda ſibi temperat, abſtinentia, quamdiu igitur hac ipſa afflictum ſuſtinebit ſpiritum? triſti licet fame ſe enecet, ignea ut ſiti aridum corpus depaſcatur, mortalium miſerrimus. Mille certe intolerabilibus cruciatuum inevitabilium tormentis conſumtus in dies durabit quam pauciſſimos, ut in novas ſemper, diraſque, crudelitates uſque ſufficiat, millies interim maturam pro ſolatio mortem implorans. Hae tamen omnes ſolae haudquaquam lethalis languoris habendae ſunt cauſae: quum & pertinaciſſima quoque auſteriſſimi de abſtinentia perfecta decreti obſervatio prohibere impar ſit, ne abundans perpetuo in vacua ventriculi ſpatia undequaque depoſitorum humorum colluvies eo ruat. Quinimo nequidquam tentabit quis, quacuncunque demum arte utens, impedire aëris ad

ven-

ventriculum accessum. Ille quippe semper vel praesens intestinis inest, aut ex materie, quae semper ibidem affatim suppetit, flatulenta generatur, uterque ad inanem facile adigetur ventris specum. Quam expeditum vero omnibus his per diremtum oesophagum, vel ructuum specie, iter est? Erit itaque omnis interclusa hic ad salutem via: quoniam ipsa illa, quae non declinabili necessitate ad vitae sustentaculum actuosa requiruntur, cogunt lethum suos corripere gressus.

Non hic mihi objiciat insani auctor quis consilii, pertundenda esse dextera Chirurgi loca intercostalia! Neque jactet, educi sic posse humores, qui in cavitatem thoracis defluxerant! Dicet, scio, naturam hac exoneravisse saepenumero infestam saburram, instantisque elusisse mortis minas, quando in hydrope pectoris frequentius, saepe in empyemate, quoties autem effusus in thoracem cruor nocebat creberrime, paracentesis beneficio levata fuerat. Ostentat sane ex inepta, & ridiculosa, assimilatione fatalem inscitiam, quisquis exitiale adeo moliri suadet opus! Ponderet ex vero, protinus videbit, quam sit dispar ratio, quamque periculosae plenum opus aleae, quod intentatum nitet. Admissus scilicet per vulnus lateri inflictum aër confestim in cavum irruet thoracis, atque suspen-

si

si hoc in latere pulmonis fibras comprimet, ut usui spirandi mox sit ineptissimus; quum vero & in parte altera urgeat eadem necessitas, perforatione ergo & ibi peracta, ingressus per plagae ora aër hoc etiam in latere pulmonem statim comprimet; adeoque, ut vel in elementis est Medicis, uno momento temporis hic aeger suffocabitur. Vetat igitur sapientia Medica, tale quid incipere, dedocetque praecipites dare nobis vitio, quod lethale hoc consilium neglexîmus. Neque sane verbis ultra opus est. Unum forte, quod mecum facere jure arbitror, si apposuero in eos, qui carpere, & fingere, audaces, indociles vero saniora amplecti, ni aperta in luce se convictos videant. His ego si dederim, quod nemo largietur, valuisse ope paracentesios tuto evacuari illos de pectore liquores, ne sic tamen, vel remotis his, profuturus erit aegrotanti Medicus, nisi ille pariter suprahumana industria reperisset modum, quo protraheret incolumem homini vitam, absque ulla necessitate, absque ullo usu, novae deglutitionis. Quod vere esset Promethei instar, pro arbitrio ingenii, partes apponere, rursumque corpora hominum de integro refingere!

Quare tandem omni hac disputatione effectum prudens colligo; *morbum descriptum, quum occurrebat, a nobis certas per notas cognosci non potuisse, si autem fuerat perspectus, optima tamen auxilia fuisse aspernaturum. Posthac autem, indicio hujus historiae, detegi quidem posse, ubi recurret, neutiquam ullo professionis salutaris officio sanari.*